

Infoblad Cactussen

Cactussen

Op Curaçao groeien alleen maar cactussen! Alles is dor (droog) en heeft stekels! Helaas hebben deze yu di Kòrsou en toeristen niet goed rondgekeken. Ook cactussen hebben mooie vormen en kleuren, bloemen en bijzondere eigenschappen

Op warme en meestal droge eilanden groeien een heleboel verschillende planten waarvan de meeste geen stekels hebben. Kijk maar eens goed rond. En natuurlijk zijn er ook cactussen, in allerlei vormen. Je hebt bladcactussen die we ook wel schijfcactussen noemen, zuilcactussen, klimcactussen en bolcactussen. Een heleboel dus.

Maar wist je ook dat de cactussen op ons eiland heel belangrijk zijn voor onze natuur? Zo belangrijk dat de hele natuur op het eiland kapot gaat als we geen cactussen meer zouden hebben? Daarom is het dan ook heel belangrijk dat we onze cactussen goed leren kennen.

Meer informatie van de afdeling NME (Natuur en Milieu Educatie) van Carmabi is te vinden op:

Website: www.carmabi-educatie.org

Facebook: [carmabi NME education](https://www.facebook.com/carmabi-NME-education)

Instagram: [carmabi nme](https://www.instagram.com/carmabi_nme)

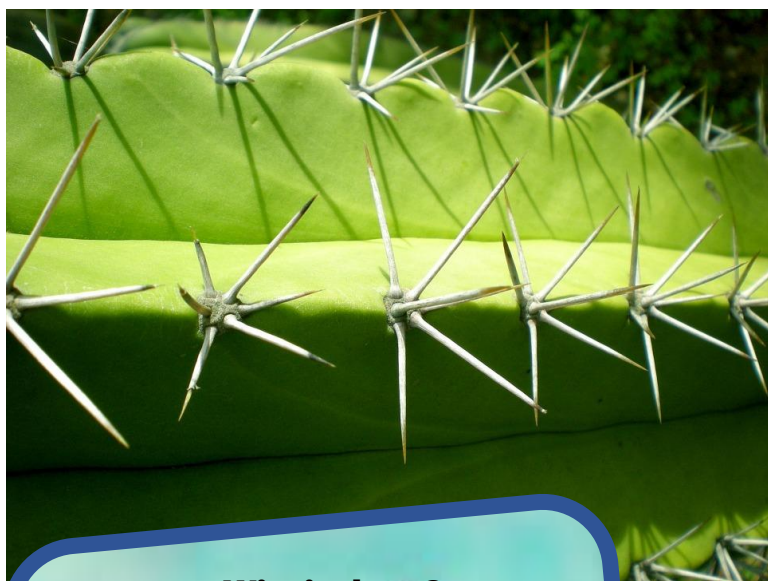

Infoblad Cactussen

verschillende familie's

Curaçao is niet de enige plek op aarde waar cactussen voorkomen. De familie van de cactussen is groot. Over de hele wereld zijn er zo'n 2000 verschillende soorten cactussen.

Elk van deze soorten ziet er anders uit. Cactussen komen alleen voor in Noord, Midden en Zuid Amerika en natuurlijk enkele eilanden in de Caribische zee. In de rest van de wereld komen ze niet voor. Op ons eiland komen 9 soorten cactussen voor.

Wist je dat...?

Voor slimme kinderen die nog meer willen weten

staat op onze website nog veel meer informatie, filmpjes en kleurplaten. Of nog leuker; bezoek ons Marine Education Center bij Carmabi Piscadera!

De meeste cactussen hebben stekels. Maar wist je ook dat deze stekels eigenlijk de bladeren zijn van de plant? Omdat cactussen voorkomen in gebieden waar het droog en warm is en waar het dus weinig regent, moeten ze uitkijken dat ze niet teveel water kwijt raken door de warme zon die zorgt dat het water verdampt. Om dit te voorkomen zijn de cactussen hun bladeren zo stijf gaan oprollen dat het stekels zijn geworden.

Natuurlijk zijn deze stekels extra handig voor de plant omdat ze de plant beschermen tegen vijanden zoals geiten die heel graag een lekker sappige plant willen eten. Want cactussen kunnen heel sappig zijn. Ze hebben veel wortels die kris kras vlak onder de grond liggen en al het regenwater wat valt zo snel mogelijk opzuigen.

De cactussen zelf hebben daarnaast een systeem waarbij ze zichzelf helemaal kunnen vullen met water zonder dat ze uit elkaar barsten. Dat kun je goed zien als je goed oplet. Een cactus voor de regentijd is vaak dun en soms zelfs rimpelig. Zodra het begint te regenen vult de cactus zich met water en zwelt op. Door de bescherming van de stekels en ook een dikke huid kan het water nauwelijks verdampen uit de cactus, en daardoor hebben deze planten nog ver in de droge tijd genoeg water om te overleven.

Infoblad Cactussen

voortplanting

Cactussen kunnen zich op verschillende manieren voortplanten, zowel seksueel als asexueel. We noemen dit ook wel geslachtelijk en ongeslachtelijk.

Seksuele voortplanting vindt plaats als de cactus bloemen krijgt. In deze bloemen zit de vrouwelijke stamper en de mannelijke stuifmeeldraden. De stuifmeeldraden kun je gemakkelijk herkennen aan het gelige poeder wat er op zit. Als er een bij, vlinder of vleermuis de nectar uit de bloem komt drinken wrijft het dier met zijn lichaam tegen de stuifmeeldraden. Het poeder blijft dan vastplakken aan het dier. Wanneer de bij of vlinder een andere bloem van een andere cactus bezoekt plakt het stuifmeel aan de stamper vast (de stamper kan heel kleverig zijn) en bevrucht de bloem.

Nu kan er een vruchtje uit groeien. De vruchten van de Infrou zijn eerst groen en ze kleuren langzaam rood. In deze vrucht zitten pitjes. Als een dier de vrucht opeet, en de pitjes daarna uitpoept, of de vrucht op de grond valt komen deze pitjes in de aarde terecht. Ze kunnen dan uitgroeien tot een nieuwe plant.

Wist je dat...?

planten bladgroen hebben zodat ze 'fotosynthese' kunnen doen ?

Planten zijn heel belangrijk op aarde omdat ze met fotosynthese met de energie uit zonlicht 2 belangrijke stoffen voor ons maken;

Zuurstof en glucose (suiker)

En zonder zuurstof en zonder suiker zouden wij (en alle andere dieren) niet kunnen leven.

De bladeren van cactussen zijn stekels geworden, dus is de stam van cactussen groen, zodat ze toch net als andere planten fotosynthese kunnen doen.

Infoblad Cactussen

Aseksuele voortplanting (of ongeslachtelijke voortplanting) vindt plaats als er een stukje cactus, bijvoorbeeld een schijf van een Infrou of een stukje tak van een Datu op de grond terecht komt.

Als er genoeg aarde is op de grond schieten deze stukjes wortel. Dat betekent dat er een wortel begin te groeien uit het stukje cactus. Als dit gebeurt en de wortel genoeg voedsel vindt in de grond kan er een nieuwe grote plant groeien. Eigenlijk is deze plant dan een kopie van de "moederplant".

Mensen maken gebruik van de aseksuele voortplanting van vooral de zuilcactussen als de Datu om omheiningen te maken om hun tuin of Kunuku. Ze snijden een stukje Datu af en zetten het in de grond. Het stukje krijgt wortels en groeit netjes verder. Vaak zie je ook geiten lopen met een stuk Infrou aan hun huid. Op deze manier wordt de Infrou over het hele eiland verspreid.

Bij dieren kom je niet zo vaak ongeslachtelijke voortplanting tegen. Bij koralen (ook dieren) kunnen stukjes koraal afbreken en ergens anders verder groeien. Eencellige diertje (pantoffeldiertjes) kunnen heel simpel in twee gelijke delen splitsen. Maar bij de meeste dieren is een vrouwtje en een mannetje nodig voor de voortplanting. Ook bacteriën kunnen zich voortplanten door zich in tweeën te splitsen. Je hebt dus geen vrouwtjes en mannetjes bacteriën...

Infoblad Cactussen

Zuilcactussen

Op Curaçao leven 3 verschillende soorten zuilcactussen: de Datu (*Steneocereus griseus*), de Kadushi (*Subpilocereus repandus*) en de Kadushi de pushi (*Pilosocereus lanuginosus*).

De Datu wordt het meest gebruikt voor het maken van tranke's, de afrasteringen om kunuku's heen. De stekels van de plant zijn namelijk heel sterk en de plant groeit snel verder. De vrucht van deze cactus is rond en wordt paarsrood als het rijp wordt. Als de vrucht rijp is kun je de stekels er heel makkelijk vanaf halen. Vaak vallen ze er vanzelf af. Op het eiland wordt deze vrucht dader genoemd en het schijnt veel vitamines te bevatten. De Datu komt het meeste voor op ons eiland.

De Kadushi is heel herkenbaar in onze natuur omdat de oudere planten een stam krijgen met een heleboel takken. Ook deze cactus werd vroeger veel gebruikt, onder andere om geitenhokken te omheinen. Van de Kadushi wordt een soort soep gemaakt. Weinig mensen weten nog hoe je Kadushi moet klaarmaken, maar op de Marshe Bieu kun je lekkere Kadushi soep eten. De vruchten van deze cactus zijn langwerpig en hebben geen stekels. Sommige planten krijgen groene vruchten en andere planten krijgen paarse vruchten. We weten nog niet precies waarom dit zo is. De vrucht wordt op het eiland tampaña genoemd.

De derde zuilcactus is de Kadushi di Pushi. Deze cactus lijkt een beetje op de gewone Kadushi maar hij heeft een heleboel hele fijne gelige stekels bovenop zijn takken. Soms zijn het er zoveel dat het lijkt of de cactus een pruik draagt. De vrucht van deze plant is groen en plat. Er zitten geen stekels op. Er is geen lokale naam bekend voor deze vrucht.

Infoblad Cactussen

Schijf- of Bladcactussen

Er zijn 3 verschillende bladcactussen in het wild te vinden op Curaçao. De meest bekende en ook meest voorkomende bladcactus is de Infrou of *Opuntia wentiana*. Deze plant is over het hele eiland te vinden en wordt nogal eens extra verspreidt door de loslopende geiten die stukken van de plant aan hun huid meesjouwen.

De plant komt het meeste voor op plekken waar de mondi is weggehaald door de mens. Veel mensen hebben ervaring met de vervelende stekels van deze cactus. Als je in de mondi loopt heb je voor je het weet een stuk cactus aan je broekspijp of in je hand. Omdat de stekels een klein haakje hebben aan het uiteinde, is het niet altijd makkelijk om deze eruit te trekken. Het meest vervelende zijn de hele kleine stekeltjes die de plant om de grotere stekels heen heeft zitten. Deze fijne haartjes kunnen heel veel last veroorzaken. Stel je voor wat er gebeurt als iemand met deze stekeltjes aan zijn handen in zijn ogen wrijft!

De rode vruchten zijn eetbaar, maar je moet goed uitkijken voor de stekels, want die groeien ook op de vrucht. De mooie gele bloemen trekken niet alleen veel bijen en vlinders, maar ook vogels als de blenchi en de de barika hel die graag van de nectar snoepen.

Een veel minder bekende bladcactus is de Tuna oftewel de *Opuntia elatior*. Deze cactus krijgt grotere schijven dan de Infrou die vaak ook nog donkerder van kleur zijn. De naalden of stekels van de Tuna zijn bruin van kleur terwijl de Infrou wit-grijze stekels heeft. Ook de bloemen van de Tuna zijn anders. Deze zijn zalmkleurig tot rood van kleur. En ook hier kun je allerlei dieren vinden, zoals blenchi's. De vrucht is bijna rood en schijnt heel lekker te zijn.

De Tuna groeit meestal wat hoger in de heuvels terwijl de Infrou wat lager groeit. Maar als de plant bloemen heeft herken je ze natuurlijk direct.

Een andere bladcactus op ons eiland, die weinig mensen kennen, is de Librá of *Opuntia curassavica*. Deze bladcactus blijft heel klein en groeit liggend over de grond. Meestal wordt de plant niet hoger dan zo'n 25-30 cm. In de cactustuin van het Christoffelpark is deze cactus te zien.

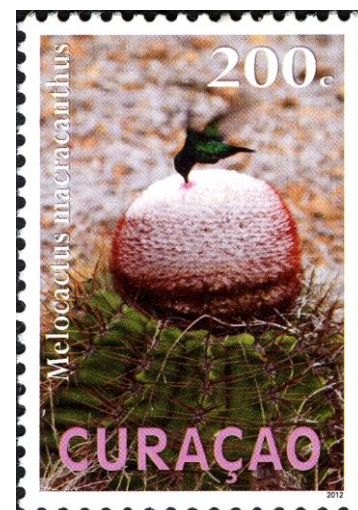
Infoblad Cactussen

Bolcactus

We kennen 2 verschillende bolcactussen op het eiland. De meest bekende is de Milon di Seru of *Melocactus* sp. De Milon di Seru leeft op kale vlakten, vooral aan de noordkant van ons eiland. Op deze plekken brandt de zon heel fel en is er nauwelijks aarde op de kalkrotsen. De plant krijgt lange wortels die zich heel ver uitspreiden. Deze plant wordt vrij groot, hij kan zo'n 20 cm hoog worden. Wanneer de plant gaat bloeien groeit er een soort wit kussen boven op de bol. Hierin bloeien kleine roze bloemen. De vruchtjes zijn langwerpig en puntig en worden graag gegeten door mensen.

Ook de Buchito of *Mammillaria mammillaris* is een bolcactus, maar deze komt niet zo veel voor als de Milon di Seru. Deze bolcactus is niet zo mooi rond maar krijgt een vorm als een cylinder en wordt maar maximaal 15 cm hoog. Hij is dus veel kleiner dan de Milon di Seru. Deze cactus krijgt geen wit kussen als het gaat bloeien. De bloemengroeiën in de knobbels waar de stekels uitgroeien en zijn wit van kleur. De vruchtjes zijn ook langwerpig met een punt en zijn rood. De Buchito groeit op kalkterrassen aan de zuidkust van het eiland. Mensen over hele wereld zijn dol op bolcactussen in de tuin of in huis. Vaak worden deze cactussen uit de grond gehaald en voor veel geld verkocht in verre landen. Omdat de planten zulke lange wortels hebben die heel ver doorgroeien is het niet mogelijk de plant uit de grond te halen zonder de wortels te beschadigen. Het duurt soms twee jaar, maar de plant gaat dan toch dood. Daarom is het heel onverstandig om bolcactussen uit de grond te trekken.

Infoblad Cactussen

Klimcactus

De Slangencactus of Kadushi Kolebra (*Acanthocereus tetragonus*) heeft stengels die net driehoekjes lijken als je ze doorsnijdt. De plant groeit over de grond, in takken van bomen en kan zo heel lang worden. De bloemen van deze plant zijn wit van kleur en kunnen wel 20 cm groot worden. De bloemen bloeien 's nachts.

Andere cactussen

Natuurlijk zijn er veel verschillende cactussen op het eiland waar je nog niets over hebt gelezen. Een goed voorbeeld is de Dama di Anochi. Deze cactus is heel geliefd om de mooie bloemen. Ook over de Surinaamse cactus die in veel tuinen staat is nog niet verteld. Deze planten komen niet oorspronkelijk van Curaçao. Ze zijn geïmporteerd en horen dus eigenlijk niet voor te komen in de wilde natuur. Planten (en dieren) die hier niet van oorsprong voorkomen noemen we exoten. Organismen (levende wezens) die wel van nature hier voorkomen noemen we inheems.

Wil je nog meer weten over cactussen?

Probeer dan de onderstaande weetjes verder op te zoeken op internet.

- Planten met bladgroen kunnen (als het licht is) fotosynthese doen. Waarom is dit zo belangrijk voor al het leven op aarde?
- Bolcactussen wortelen niet diep, maar heel breed. Waarom is dat handig in een drooggebied waar het weinig regent?
- Planten die aan fotosynthese doen noemen we producenten, dieren heten consumenten en de schimmels en bacteriën noemen we reduceren.

Veel plezier met het opzoeken en lezen van meer informatie.

Wist je dat...?

Cactussen alleen voorkomen in de 'nieuwe wereld'? Dit zijn de werelddelen die door de Spanjaarden ontdekt zijn vanaf 1492 (Zuid, Midden en Noord Amerika). Alle films over mensen in de Sahara (Afrika) die overleven door water uit cactussen te drinken is dus grote onzin.

Cactussen in het verleden voor allerlei kwaaltjes werden gebruikt. Gedroogde stukjes van de Kadushi werden bijvoorbeeld gebruik tegen diarree.

Kadushi werd ook gebruikt om haren mee te wassen of borden en pannen af te wassen. In plaats van zeep dus.

